

2.9. Уточнення завдань «оцінки доказів» та обґрунтування юридичних властивостей такого роду відомостей

На черзі з'ясування проблеми: які саме основні юридичні властивості такого роду відомостей як окремого доказу і додаткові сукупності доказів мають бути встановлені шляхом виконання завдань узагальнюючої «оцінки доказів», коли завдання традиційної «оцінки доказів» і «перевірки доказів» (чи у такому ж розумінні й «дослідження доказів») фактично були необґрунтовано значно ширшого діапазону вирішення питань, у тому числі й за рахунок надто різного розуміння їх сутнісного і термінологічного відображення.

Детальний аналіз завдань традиційної «оцінки доказів» із встановлення юридичних властивостей та інших характеристик такого роду відомостей дає можливим дійти висновку про те, що у вказаному відношенні виділялися такі з них, як:

1. «Относимость», на що вважали за потрібне вказати М.С. Алексеев (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 236), В.Д. Арсеньев (6, с. 5, 10, 11), Б.Т. Безлепкін (266, с. 93), О.Р. Белкін (18, с. 185), Р.С. Белкін (19, с. 66), І.М. Гуткін (257, с. 184), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), А.С. Кобліков (300, с. 164), О.М. Ларін (182, с. 66), П.А. Лупінська (259, с. 153; 263, с. 81; 295, с. 190), Г.М. Мінковський (205, с. 117), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 196, с. 14-15; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 129), В.М. Тертишник (276, с. 61), М.К. Треушніков (293, с. 25-61), Л.Т. Ульянова (301, с. 156), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 125, 126; 304, с. 12-13), М.А. Чельцов (309, с. 136-138) та ін.

2. «Належність» – А.Я. Дубинський (198, с. 117), Ю.М. Грошевий (60, с. 65), Є.Г. Коваленко (169, с. 147), О.П. Кучинська (177, с. 64), В.В. Назаров (204, с. 113), В.М. Тертишник (277, с. 339), ч. 2 ст. 134 «Оцінка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57) та ін.

3. «Стосовність» – В.Ю. Шепітько (319, с. 156).

4. «Значимість» – С.А. Альперт (171, с. 71; 262, с. 125), В.Д. Арсеньев (6, с. 5, 10, 11), Б.Т. Безлепкін (266, с. 93), О.Р. Белкін (18, с. 190), Р.С. Белкін (19, с. 66), І.С. Галаган (48, с. 60), С.А. Кириченко (128, с. 54-55), Є.Г. Коваленко (169, с. 117), Г.М. Мінковський (205, с. 117), В.В. Назаров (204, с. 113), О.Р. Ратінов (274, с. 302), В.М. Тертишник (277, с. 339), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 125, 126; 304, с. 12-13) та ін.

5. «Значущість» – П.Д. Біленчук (31, с. 18), О.П. Кучинська (177, с. 63).

6. «Значение (сила)» – П.А. Лупінська (263, с. 81; 295, с. 190), О.Б. Муравін (203, с. 127).

7. «Правова сила» – В.Д. Арсеньев (6, с. 5), О.П. Кучинська (177, с. 63).

8. «Роль» – О.Р. Белкін (18, с. 190), В.Ю. Шепітько (319, с. 156).

9. «Допустимість» – М.С. Алексеев (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 236), В.Д. Арсеньев (6, с. 5, 10, 11), Б.Т. Безлепкін (266, с. 93), О.Р. Белкін (18, с. 186), Р.С. Белкін (19, с. 66), Ю.М. Грошевий (60, с. 65), І.М. Гуткін (257, с. 184), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), С.А. Кириченко (128, с. 54-55), А.С. Кобліков (300, с. 164), Є.Г. Коваленко (169, с. 147), О.П. Кучинська (177, с. 64), Ю.О. Ланцедова (181, с. 124-125), О.М. Ларін (182, с. 66), П.А. Лупінська (259, с. 153; 263, с. 81; 295, с. 190), Г.М. Мінковський (205, с. 117), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 196, с. 14-15; 198, с. 117; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 129), В.В. Назаров (204, с. 113), В.М. Тертишник (276, с. 61; 277, с. 339), М.К. Треушніков (293, с. 25), Л.Т. Ульянова (301, с. 156), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 125, 126; 304, с. 12-13), М.А. Чельцов (309, с. 136-138), В.Ю. Шепітько (319, с. 156), ч. 2 ст. 136 «Оцінка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57) та ін.

10. «Законність» – С.А. Кириченко (128, с. 54-55), Ю.О. Ланцедова (181, с. 124-125).

11. «Достовірність» – М.С. Алексеев (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 236), С.А. Альперт (171, с. 71; 262, с. 125), Б.Т. Безлепкін (266, с. 93), І.С. Галаган (48, с. 60), Ю.М. Грошевий (60, с. 65), І.М. Гуткін (257, с. 184), Ц.М. Каз (82, с. 47; 83, с. 10), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), А.С. Кобліков (300, с. 164), Є.Г. Коваленко (169, с. 117), О.П. Кучинська (177, с. 64), О.М. Ларін (182, с. 66), П.А. Лупінська (259, с. 153; 263, с. 81; 295, с. 190), Г.М. Мінковський (205, с. 117), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 196, с. 14; 198, с. 117; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 129), В.В. Назаров (204, с. 113), О.Р. Ратінов (274, с. 302), М.С. Строгович (270, с. 102), В.М. Тертишник (276, с. 61; 277, с. 339), Л.Т. Ульянова (301, с. 156), ч.2 ст.136 «Оцінка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57) та ін.

12. «Вірогідність» – С.А. Альперт, М.І. Бажанов і М.М. Гродзинський (235, с. 91).

13. «Доброякісність» – І.С. Галаган (48, с. 60), С.А. Кириченко (128, с. 54-55), Ю.О. Ланцедова (181, с. 124), М.С. Строгович (270, с. 102), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 125, 126; 304, с. 12-13) та ін.

14. «Правдивість» – І.С. Галаган і Д.С. Сусло (48, с. 60).

15. «Истинность» – М.С. Алексеев (265, с. 143).

16. «Придатність» – С.А. Альперт (262, с. 125), М.М. Гродзинський (235, с. 91), О.П. Кучинська (177, с. 63) та ін.

17. «Переконливість» – О.П. Кучинська та О.А. Кучинська (177, с. 63).

18. «Существование обстоятельств, устанавливаемых доказательством» – Г.М. Мінковський (205, с. 117).

19. «Узгодженість» – Ю.О. Ланцедова (181, с. 124-125).

20. «Наличие связей» – О.Р. Белкін (18, с. 190), Р.С. Белкін (19, с. 66), В.Ю. Шепітько (319, с. 156).

21. «Характер связей» – О.Р. Белкін (18, с. 190), Р.С. Белкін (19, с. 66), В.Ю. Шепітько (319, с. 156).
  22. «Наявність причинних зв'язків» – П.Д. Біленчук (31, с. 18), О.П. Кучинська (177, с. 63) та ін.
  23. «Взаємозв'язок» – Є.Г. Коваленко (169, с. 147), В.В. Назаров і Г.М. Омеляненко (204, с. 113).
  24. «Достатність» – М.С. Алексєєв (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 237), О.Р. Белкін (18, с. 190), П.Д. Біленчук (31, с. 18), Ю.М. Грошевий (60, с. 65), І.М. Гуткін (257, с. 184), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), А.С. Кобліков (300, с. 164), Є.Г. Коваленко (169, с. 147), О.П. Кучинська (177, с. 63, 64), Ю.О. Ланцедова (181, с. 124-125), П.А. Лупінська (259, с. 153; 263, с. 81; 295, с. 190), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 196, с. 14-15; 198, с. 117; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 129), В.В. Назаров (204, с. 113), В.М. Тертишник (277, с. 339), Л.Т. Ульянова (301, с. 156), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 125, 126; 304, с. 12-13), ч. 2 ст. 136 «Оцінка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57).
  25. «Построение окончательных выводов» – Ц.М. Каз (82, с. 47; 83, с. 10).
  26. «Пути использования» – О.Р. Белкін (18, с. 190), Р.С. Белкін (19, с. 66), В.Ю. Шепітько (319, с. 156).
  27. «Встановлення істини у справі» – В.В. Назаров і Г.М. Омеляненко (204, с. 113).
- У ході ж *«перевірки доказів»* чи у такому ж розумінні *«дослідження доказів»* пропонувалося встановлювати наступні характеристики:
1. «Относимость» – Ю.П. Аленін (297, с. 235), П.А. Лупінська (259, с. 152-153; 263, с. 81; 295, с. 189), В.М. Тертишник (276, с. 60) та ін.
  2. «Належність» – П.Д. Біленчук (31, с. 18), Л.В.Бородич (219, с. 104), ч. 2 ст. 134 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57), ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» і ст. 152 «Належність доказів» Проекту КПК України від 12.10.05 р. (1.18).
  3. «Віднесеність» – В.І. Галаган (49, с. 267), В.М. Тертишник (277, с. 339).
  4. «Важливість» – І.С. Галаган і Д.С. Суло (48, с. 60).
  5. «Допустимість» – Ю.П. Аленін (297, с. 235), Л.В. Бородич (219, с. 104), В.І. Галаган (49, с. 267), П.А. Лупінська (259, с. 152-153; 263, с. 81; 295, с. 189), В.М. Тертишник (276, с. 60; 277, с. 339), ч. 2 ст. 134 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57), ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» і ст. 153 «Допустимість доказів» Проекту КПК України від 12.10.05 р. (1.18).
  6. «Законність» – О.П. Кучинська (177, с. 63), М.М. Михеєнко (195, с. 16; 196, с. 14-15), ч. 2 ст. 134 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57), ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 12.10.05 р. (1.18).
  7. «Достовірність» – Ю.П. Аленін (297, с. 235), Р.С. Белкін (19, с. 48, 63), Л.В. Бородич (219, с. 104), В.І. Галаган (49, с. 267), І.С. Галаган (48, с. 60), О.П. Кучинська (177, с. 63), П.А. Лупінська (259, с. 152-153; 295, с. 189), М.М. Михеєнко (195, с. 16; 196, с. 14-15), М.С. Строгович (270, с. 101), В.М. Тертишник (276, с. 60; 277, с. 339), Л.Т. Ульянова (301, с. 155), В.Ю. Шепітько (319, с. 76), ч. 2 ст. 134 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57) та у ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 12.10.05 р. (1.18).
  8. «Доброякісність» – С.А. Альперт (262, с. 124), Ю.М. Грошевий (60, с. 58), А.С. Кобліков (300, с. 164), П.А. Лупінська (263, с. 81), М.М. Михеєнко (195, с. 16; 196, с. 14-15), М.С. Строгович (270, с. 101), Л.Т. Ульянова (301, с. 155), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 124-125; 304, с. 13).
  9. «Придатність» – Ю.М. Грошевий і С.М. Стахівський (60, с. 57).
  10. «Повнота» – О.П. Кучинська (177, с. 63), М.М. Михеєнко (195, с. 16; 196, с. 14-15) та ін.
  11. «Правильність» – І.М. Гуткін (257, с. 183).
  12. «Наявність» – П.Д. Біленчук (31, с. 18).
  13. «Цінність» – О.Р. Белкін (18, с. 45).
  14. «Узгодженість» – Б.Т. Безлепкін (266, с. 93), Р.С. Белкін (19, с. 48, 63), П.Д. Біленчук (31, с. 18), І.С. Галаган (48, с. 60), І.М. Гуткін (257, с. 183), А.С. Кобліков (300, с. 164), В.Ю. Шепітько (319, с. 76).
  15. «Достатність» – Л.В. Бородич, Е.О. Дидоренко, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, В.П. Пилипчук і В.Л. Реульський (219, с. 104), ч. 2 ст. 134 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 23.06.01 р. (60, с. 57) та у ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» Проекту КПК України від 12.10.05 р. (1.18).
  16. «Пути использования» – О.Р. Белкін (18, с. 45).
  17. «Пізнання змісту доказів» – В.Ю. Шепітько (319, с. 76).
  18. «Підтвердження (заперечення) інформації» – В.В. Назаров і Г.М. Омеляненко (204, с. 113).

Як бачимо, абсолютна і відносна кількість юридичних властивостей доказів та інших пов'язаних з цим характеристик, що мають бути з'ясовані у ході виконання завдань традиційної «оцінки доказів» і «перевірки (дослідження) доказів», розходяться (з урахуванням різного найменування фактично одних і тих же властивостей) не суттєво – 27 і 18 та 7 і 5 (див. розд. 2.8). Співпадають ці етапи процесу доказування і у більшості завдань з визначення такого роду властивостей та інших характеристик, особливо у контексті з'ясування найбільш визнаних з них – «належності (относимости)», «допустимості», «достовірності» і «доброякісності» доказів. Відчувається лише додаткове навантаження на «оцінку доказів» за рахунок визначення трьох перших з названих характеристик, а на «перевірку (дослідження) доказів» – «доброякісності доказів» і появи нового завдання у контексті з'ясування «узгодженості доказів», хоча останнє завдання є частковим завданням попереднього, оскільки не можна визнати «доброякісними докази», якщо вони не узгоджені і суперечать один одному.

У той же час автори достатньо по-різному розуміють у сутнісному і термінологічному відношенні (в останньому випадку, у тому числі за рахунок тонкощів перекладу) одні і ті ж за термінологією юридичні властивості доказу і відповідні завдання «оцінки доказів» і «перевірки (дослідження) доказів». Тому не завадить провести більш детальний аналіз обґрунтованості встановлення тих чи інших властивостей доказів чи інших характеристик у ході оцінки доказів, що, як вже підкреслювалося (див. розд. 2.8), має об'єднати завдання традиційної оцінки та перевірки чи у такому ж розмінні й дослідження доказів.

При цьому багато авторів при визначенні узагальнюючого поняття доказу також намагалися виділити й ті чи інші юридичні властивості такого роду відомостей, якими переважна більшість вчених (М.С. Алексєєв (265, с. 123-124), Ю.П. Алєнін (297, с. 227-228), В.Д. Арсенєв (6, с. 10-11), О.Р. Белкін (18, с. 185-186), І.М. Гуткін (257, с. 172-173), Ц.М. Каз (82, с. 25), А.С. Коблєков (300, с. 158-159), П.А. Лупінська (259, с. 140, 141; 263, с. 72, 73; 295, с. 169), О.Б. Муравін (203, с. 121, 122), В.І. Тертишніков (278, с. 121, 122), М.К. Треушніков (293, с. 18, 61), Л.Т. Ульянова (301, с. 152), Ф.М. Фаткуллін (258, с. 121, 130), А.А. Хмиров (304, с. 118, 121, 130), В.Я. Чеканов (264, с. 133, 134) та ін.) бачила «относимость и допустимость»; С.А. Альперт (262, с. 116, 118, 129), Л.М. Карнеєва (84, с. 33) та ін. – «допустимость и достоверность»; В.В. Назаров і Г.М. Омеляненко – належність і законність (204, с. 201); Р.С. Белкін – «относимость, допустимость и проверяемость» (19, с. 12); В.М. Тертишник – «належність, допустимість і достовірність» (277, с. 289); С.А. Кириченко – «значимість, допустимість, законність і доброякісність» (128, с. 54-55) тощо (див. додат. 3).

Розпочати ж даний аналіз варто з таких термінів щодо позначення властивостей доказу, як «*относимость*», «*віднесеність*», «*належність*», «*значимість*» і «*значущість*», які були запропоновані фактично для позначення однієї й тієї ж властивості доказу – його значимості для правильного вирішення кримінальної справи, що, краще за все, іменувати все ж таки співзвучним терміном «значимість». При цьому найближчий до нього термін «значущість» відображає лише тонкощі його перекладу.

Терміни «віднесеність» і «належність» також є лише результатом особливостей перекладу більш загальноприйнятого російсько-мовного терміну «относимость», більш точним перекладом якого є значно менш поширений термін «віднесеність» (49, с. 267; 277, с. 339 та ін.), а не термін «належність», оскільки останній фактично означає не те, що щось відноситься до певного об'єкта (у даному випадку до справи), а те, що щось належить комусь, знаходиться у його володінні, чи те, що щось є справжнім (у російськомовному варіанті – «является настоящим, надлежащим и др.»).

Певними відтінками «значимості» як юридичної властивості доказу фактично є й інші запропоновані у цьому відношенні терміни, зокрема: «*значення (сила) доказів*», що П.А. Лупінська і О.Б. Муравін розуміють як «значение (сила) каждого доказательства для установления обстоятельств, входящих в предмет доказывания» (259, с. 153; 203, с. 127 та ін.); «*юридична сила доказів*», яку В.Д. Арсенєв застосовує у контексті «определения силы и значения каждого отдельного доказательства и всех доказательств в совокупности» (6, с. 5), а О.П. Кучинська і О.А. Кучинська – «визначити переконливість і придатність доказів, визнати їх правову силу» (177, с. 63); «*переконливість доказів*», що вказані автори відобразили у цьому ж контексті (177, с. 63); «*цінність доказів*», що О.Р. Белкін виклав наступним чином: «оценка доказательств есть мыслительная деятельность, связанная с суждением о ценности доказательственной информации» (18, с. 45); «*роль доказів*», що цей же автор тлумачить як «определение роли доказательств для установления истины» (19, с. 190); «*наявність доказів*», про що П.Д. Біленчук, О.П. Дубовий, М.В. Салтевський і П.Ю. Тимошенко говорять у зв'язку із «встановленням наявності відображеної інформації і можливості віднесення її до факту, який потребує доказування» (31, с. 18).

Таким чином, аналізовану властивість доказу найбільш правильно іменувати терміном «*значимість*», що може замінити всі інші запропоновані у даному аспекті терміни, які є чи меншими за обсягом із семантичної точки зору («относимость», «віднесеність», «значення (сила) доказів»), чи менш вдалими у позначенні суті даної властивості («належність», «значущість»), чи відображають лише її певні сторони («юридична сила доказів», «переконливість доказів», «цінність доказів», «роль доказів», «наявність доказів» тощо).

У розумінні наступного загально визнаного у позначенні юридичних властивостей доказу і завдань «оцінки доказів» і «перевірки доказів» терміну «*допустимість*» позиція авторів майже однозначна, оскільки лише окремі з них: В.Д. Арсенєв (6, с. 5, 10, 11), Б.Т. Безлепкін (266, с. 95), Р.С. Белкін (19, с. 66, 71-72), А.А. Хмиров (304, с. 130) та ін. (див. додат. 3), тлумачать дане поняття у контексті законності порядку отримання доказів, а переважна більшість вчених: М.С. Алексєєв (265, с. 143), Ю.П. Алєнін (297, с. 236), О.Р. Белкін (18, с. 186), І.М. Гуткін (257, с. 184), Ц.М. Каз (82, с. 25), Л.М. Карнеєва (84, с. 8; 260, с. 137), А.С. Коблєков (300, с. 152, 159, 165), П.А. Лупінська (263, с. 81), М.М. Михєєнко (195, с. 18; 198, с. 117; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 122), Л.Т. Ульянова (301, с. 153), В.Я. Чеканов (264, с. 134) та ін. (див. додат. 3), а також автори ч. 1 ст. 153 «Допустимість доказів» Проекту нового КПК України від 12.10.05 р. (1.18) акцентують увагу вже як на законності порядку отримання доказів, так і на законності їх джерел.

У той же час обидві групи авторів «допустимість доказів та їх джерел» розуміли лише як з'ясування законності порядку їх отримання, у силу чого більш виваженою виглядає позиція О.П. Кучинської (177, с. 63) і М.М. Михєєнка (195, с. 16; 196, с. 14-15), які у контексті перевірки доказів та їх джерел пропонували з'ясувати не «допустимість доказів», а «законність засобів їх отримання (збирання)». Такий же підхід відображений й у ч. 2 ст. 149 «Перевірки доказів» Проекту нового КПК України від 12.10.05 р. (1.18).

Виходячи з цього, традиційне розуміння «допустимості доказів та їх джерел» фактично не виходить за межі «їх законності» і під це поняття, а також під запропоноване С.А. Альпертом (262, с. 125), М.М. Гродзинським (235, с. 91), О.П. Кучинською (177, с. 63) і деякими іншими авторами поняття **«придатності доказів для вирішення справи»** підпадає як «законність», так і будь-яка інша юридична властивість доказу, оскільки не може бути допущений до справи чи бути придатним для вирішення справи доказ чи його джерело, якщо у них відсутня хоча б одна юридична властивість. Звідси поняття «допустимості» і «придатності» фактично є узагальнюючими щодо будь-якої основної юридичної властивості доказу і додаткової властивості сукупності доказів.

З огляду на це, доцільно звернути увагу на позицію О.М. Ларіна (182, с. 66), М.А. Чельцова (309, с. 152-153) та ін., які «допустимість доказу та його джерела» достатньо обґрунтовано розуміли ширше меж визначення «їх законності». Наприклад, О.М. Ларін підкреслював, що «оценка с точки зрения допустимости состоит в решении вопроса о пригодности данного доказательства в качестве средства установления обстоятельств дела. Такой оценке подвергаются содержание данных, образующих рассматриваемое доказательство; источник, посредством которого эти данные установлены; компетентность лица, сообщившего эти данные. Наряду с этим существенное значение для оценки с точки зрения допустимости имеет вопрос о соблюдении требований процессуального закона при выявлении и закреплении данного обстоятельства» (182, с. 66). У наведеному визначенні «допустимості» об'єктом оцінки є і «содержание данных, образующих рассматриваемое доказательство», що виходить за межі оцінки «законності доказу та його джерела».

Детальне з'ясування сутності інших, крім складових частин «допустимості доказу» наводить М.А. Чельцов, за достатньо обґрунтованою думкою якого, не підлягають доказуванню (а, значить, і не можуть бути допущені як доказ по кримінальній справі і відповідні відомості про них) наступні факти (обставини): а) «прямые запреты, допущения, исходящие не только из чисто процессуальных, но иногда и из более общих, государственных соображений»; б) «установленные законом презумпции»; тобто «установленные законом предположения о наличии постоянной связи между двумя фактами (или группами фактов): если существует один факт, то существует и второй»; в) «факты общеизвестные», тобто «факты, в истинности которых не может сомневаться ни один разумный человек»; г) «обстоятельства сверхъестественные, противоречащие известным нам законам природы и, следовательно, невозможные» (309, с. 152-153).

Опираючись на законодавче врегулювання переліку фактів, які не підлягають доведенню, цивілістами пропонувалися майже однакові підходи. Зокрема, С.І. Чернооченко вважає, що «не потребують доказування загальновідомі, преюдиціальні факти і факти, що презумуються (ст. 32 ЦПК). Суд також може вважати визнаний стороною факт встановленим і звільнити від його доказування (ст. 40 ЦПК)» (310, с. 117); М.Й. Штефан – «загальновідомі, преюдиціальні факти і факти, що визнані сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі (ст.61 ЦПК) ... факти, які згідно із законом припускалися встановленими, тобто законні презумпції» (322, с. 28-289) та ін.

С.А. Кириченко, підсумовуючи результати аналізу викладених позицій О.М. Ларіна, М.А. Чельцова, С.І. Чернооченко і М.Й. Штефан, доходить достатньо виваженого висновку про те, що «допустимість» як властивість доказу в розмежуванні властивості «законність» має бути викладена у контексті визначення протилежного поняття «недопустимості доказу», що поряд з аналогічним тлумаченням інших основних юридичних властивостей доказу – значимістю, допустимістю, законністю і доброякісністю, було запропоновано зробити у відповідній нормі КПК України у такій спосіб: «Незначимими є відомості, які своїм змістом не пов'язані з обставиною, що має значення для правильного вирішення справи; незаконними – що отримані із порушенням передбаченого даним Кодексом порядку, у тому числі із застосуванням погроз чи насильства; недопустимими – першоджерело яких невідомо чи не може бути перевірено, або що спрямовані на доведення встановленої законом заборони чи презумпції або загальновідомого факту чи неприродного явища (факту, обставини), тобто такого, що суперечить відомими законами природи чи не може бути ними пояснено; недоброякісними – змістовні суперечності яких не дають можливості зробити однозначний висновок, або що отримані із суттєвим порушенням визнаних методик чи які неадекватно відображають факт у цілому чи його окрему сторону, що підлягає доведенню» (128, с. 51). З огляду на це, стає зрозумілим, що замість такого традиційного розуміння аналізованої властивості доказу як «допустимість», «придатність» чи «законність» доцільно впровадити дві основні властивості доказу та його джерела – **«законність»** та **«допустимість»**. Першу варто ввести у контексті дотримання вимог закону при роботі із джерелом доказу та із отриманими від нього відомостями, а другу – щоб відобразити необхідність виключення із поняття доказу таких відомостей про факти чи обставини, що не можуть бути об'єктом процедури доказування.

Варто й підкреслити, що у доказуванні не можуть бути використані неналежні, недопустимі, незаконні і недоброякісні докази; а якщо казати й у контексті додаткових юридичних властивостей сукупності доказів (128, с. 49-51), то й неузгоджена і недостатня для прийняття певного процесуального рішення сукупність доказів. Також сам же по собі неналежний, недопустимий, незаконний і недоброякісний доказ, а також неузгоджена чи недостатня сукупність доказів умовно можуть існувати, але лише у контексті відмежування такого роду відомостей від належного, допустимого, законного і доброякісного доказу чи узгодженої і достатньої сукупності доказів. І тільки із такою мірою умовності можна погодитися із точкою зору

Ю.П. Аленіна та інших чисельних співавторів про необхідність розрізняти достовірні і недостовірні докази (297, с. 230-232); О.Р. Белкіна – по відношенню до завдань доказування вбачати достовірні і неправдиві докази (18, с. 18); Р.С. Белкіна – пропонувати аналогічний поділ доказів (19, с. 19); В.В. Гмирка – класифікувати докази на належні і неналежні, достовірні і недостовірні, допустимі і недопустимі (54, с. 43); Ф.М. Фаткулліна – класифікувати докази та їх джерела на доброякісні і недоброякісні (258, с. 138; 304, с. 159) та ін. (див. додат. 3).

Наступною поширеною властивістю доказу є «його достовірність», що одноставно розумілася як відповідність відомостей про факти об'єктивній дійсності, але прямо підкреслювали це М.С. Алексєєв (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 230, 232, 236), С.А. Альперт (171, с. 71; 262, с. 125, 129), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), А.С. Кобліков (300, с. 165), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 198, с. 117; 201, с. 119), О.Б. Муравін (203, с. 129), В.М. Тертишник (276, с. 61; 277, с. 339), Л.Т. Ульянова (301, с. 156) та ін. (див. додат. 3).

При цьому у контексті лише «оцінки доказів» (48, с. 60 та ін.) чи «перевірки доказів» (195, с. 16; 196, с. 14-15; 262, с. 124; 263, с. 81; 300, с. 164; 301, с. 155 та ін.) або як «оцінки доказів», так і «перевірки доказів» (258, с. 125, 126; 270, с. 102; 304, с. 12-13 та ін.) замість «достовірності» (258, с. 125, 126; 262, с. 124; 263, с. 81; 300, с. 164; 301, с. 155; 304, с. 12-13 та ін.) чи поряд з даною властивістю (48, с. 60; 195 с. 16; 196, с. 14 та ін.) або в іншому співвідношенні (270, с. 102 та ін.) вказувалася ще й «**доброякісність**», що розумілася у контексті лише «доказів» (262, с. 124 та ін.) чи «джерел доказів» (301, с. 155) або, частіше за все, як «доказів», так і «їх джерел» (48, с. 60; 195, с. 16; 196, с. 14-15; 258, с. 125, 126; 263, с. 81; 270, с. 102; 295, с. 189; 300, с. 164; 304, с. 12-13 та ін.).

Найбільш складний і заплутаний процес співвідношення обох вказаних властивостей представив М.С. Строгович (270, с. 102), коли спочатку у ході перевірки доказів з'ясовується «доброкачественность источника сведений о факте, достоверность этих сведений» (270, с. 101), а потім вже результатом оцінки доказів має стати висновок про те, чи «является ли доказательство доброкачественным и установленный им факт доказанным с достоверностью» (270, с. 102). Як бачимо, тут головні суб'єкти спочатку мають перевірити доброякісність джерела доказів і, як наслідок, достовірність тієї формації, яку від цього джерела отримали, а потім оцінити доброякісність вже даної інформації і, як наслідок цього, достовірність тих обставин, які встановлені за допомогою даної інформації (доказів). Тобто докази одночасно мають бути й доброякісними, й достовірними, у той час як джерело доказів має бути лише доброякісним, а достовірним, врешті-решт, має стати факт, який був доведеним цим доказом. Проте не треба плутати достовірність доказу, який адекватно відображає дійсність, і недостовірність відомостей, що виникла внаслідок наявності у певної особи конкретних психічних чи фізичних вад або з інших причин (умови спостереження тощо), що хоча й неадекватно відображають дійсність, але цим самим можуть набувати значимість для правильного вирішення справи, і тому повинні використовуватися у такій справі, як доброякісні докази.

На необхідність встановлення шляхом оцінки доказів власне останньої з обставин вказував й Г.М. Міньковський, оскільки даний етап процесу доказування має встановити й «**существование обстоятельств, устанавливаемых доказательствами**» (205, с. 117), що фактично є лише проявом певного етапу процедури встановлення достовірності доказів та їх джерел, а тому фактично не виходить за межі даного завдання оцінки і вказаної властивості доказу та його джерела. Цікавим є й зауваження С.А. Альперта, що «оцінці підлягають не лише фактичні дані (докази), а і ті джерела, з яких вони здобуваються. ... бо достовірність тих чи інших фактичних даних в значній мірі залежить від достовірності і доброякісності джерел, з яких вони здобуваються» (171, с. 71), де достовірність доказів ставиться в залежність і від достовірності, і від доброякісності джерела.

Викладені підходи зайвий раз демонструють те, що «доброякісність» і «достовірність» є взаємопов'язаними юридичними властивостями окремого доказу, коли все ж таки перша властивість ширше другої, оскільки доказ не може вважатися доброякісним, коли ці відомості є недостовірними. У той же час доброякісність має стосуватися як джерела, так і тих відомостей, що отримані від такого джерела, а достовірність – лише окремого доказу, оскільки власне джерело такого роду відомостей не може бути достовірним чи недостовірним, такими можуть бути лише отримані від нього відомості про факт у цілому чи його окрему сторону. Наприклад, особистісне джерело може давати недійсні показання як навмисно, так й у силу наявності низки інших причин, зокрема у силу особливостей сприйняття ним оточуючої обстановки (особливості чи вади зору, слуху, психіки тощо), так й особливостей його пам'яті (погана пам'ять, пам'ятає лише частково у силу того, що переніс при сприйнятті цих відомостей стресовий стан, звичка передавати відомості у, так би мовити, «домальованому» чи «художньо розвинутому» вигляді тощо (30; 189; 236 та ін.).

Проте у всіх цих випадках можна казати про недостовірність не власне особистісного джерела, а тих відомостей, які від нього були отримані. До того ж за наявності у особистісного джерела вад, відомості мають вважатися достовірними з точки зору адекватності відображення саме такої якості сприйняття значущих подій власне особою з вадами. І встановлення саме даного факту може мати значимість для певної справи у контексті того, що дана особа з вадами дійсно сприймала значимі для справи події. У той же час треба розуміти, що отримані від такого особистісного джерела відомості про обставини події злочину чи інші значимі для справи факти у силу їх недоброякісності не можуть стати доказом з приводу доказування саме цих обставин, тоді як такого роду відомості можуть набути ознаки доказу у контексті доведення власне факту сприйняття особою з певними фізичними чи психічними вадами події злочину чи інших значимих для правильного вирішення справи фактів (умови спостереження тощо).

При цьому варто підкреслити, що може бути встановлена недоброякісність одного джерела і, як наслідок цього, й одного доказу, що від даного джерела був отриманий. Проте недостовірність одного доказу може бути виявлена не тільки у процесі аналізу його змісту і процедури отримання, а й шляхом співставлення змісту даного доказу зі змістом інших доказів, тобто у ході оцінки вже сукупності доказів. На дану обставину звертала увагу П.А. Лупінська, на думку якої, «проверка отдельного доказательства сама по себе недостаточна для оценки его как достоверного или недостоверного. Каждое доказательство соотносится с другими доказательствами, проверяется в совокупности с ними и после этого оценивается как достоверное или недостоверное» (295, с. 190). Проте даний підхід все ж таки не враховує можливості визнання доказу недійсним і через його самостійний аналіз.

Інші річ, що й у такому разі оцінка сукупності доказів також може додатково підтвердити недостовірність доказу, що був отриманий, наприклад, із неякісного джерела. У той же час неякісність джерела не є безумовним чинником отримання від нього лише недостовірної інформації, оскільки при правильному проведенні даної процедури з урахуванням відомих вад джерела (у силу власне факту малолітства свідка, певних його психічних чи фізичних вад, змазаність, інша нечіткість відбитка пальця руки або підошви взуття людини тощо) можуть бути отримані й достатньо достовірні відомості про певні факти (доказ).

Цікавими виявляються зауваження Ю.П. Аленіна та інших представників чисельного авторського колективу й про те, що «доказательствами следует называть любые сведения как соответствующие действительности, иначе говоря, достоверные, так и не соответствующие действительности, т. е. недостоверные» (297, с. 230), оскільки лише «суд отвергает доказательства, признав их недостоверными, не соответствующими действительности» (297, с. 232). Доповнює й позиція Л.М. Карнеєвої про те, що «весьма важное значение в установлении достоверности доказательств имеет выявление негативных обстоятельств, т. е. обнаружение отсутствия тех фактов, которые в силу объективного положения вещей должны были бы иметь место, если собранные доказательства достоверны, либо наличие фактов, противоречащих представлению об обычном в данной ситуации ходе вещей» (84, с. 41). Але доброякісним доцільно вважати як достовірний, так і недостовірний доказ, якщо якісною залишається сама процедура отримання такого роду доказу. Тому не можна погодитися із О.М. Ларінім, що «с точки зрения достоверности оцениваются опосредствованные данные, т. е. сообщения о фактах, которые следователь получает от других лиц в виде показаний, документов, экспертных заключений» (182, с. 71). Недостовірними можуть виявитися й докази, отримані слідчим чи суддею у ході безпосереднього (особистого) дослідження речового джерела, коли навмисно чи з необережності (за відсутності навичок роботи з певними технічними засобами чи методами дослідження, через неякісність цих засобів, у т. ч. реактивів, у силу певних вад спеціального сприйняття оточуючого світу та ін.) результати цього дослідження можуть виявитися спотвореними.

І, нарешті, щодо властивості «*вірогідність доказів*», яку С.А. Альперт, М.І. Бажанов і М.М. Гродзинський пропонують встановлювати у ході оцінки доказів у контексті з'ясування їх «вірогідності або невірогідності» (235, с. 91), що С.А. Альперт пізніше піддав наступній достатньо виваженій критиці: «Достоверность и вероятность качественно различны. Вероятность – это более или менее обоснованное предположение о виновности обвиняемого, а достоверный вывод представляет собой вытекающее из всех имеющихся в деле доказательств категорическое утверждение об этой виновности. Достоверным является вывод, соответствующий объективной истине» (262, с. 129). З огляду на це, стає зрозумілим, що «вірогідність» є неточним перекладом такої властивості доказу як «достовірність», а тому не може замінити останню.

Певними проявами достовірності джерела доказу, а, значить, й його недоброякісності, може тлумачитися й вказана І.С. Галаганом і Д.С. Суслю «*правдивість джерела доказів*», що, як свідчить попередній контекст, вказані автори розглядали, скоріше за все, лише щодо особистісних джерел (48, с. 60), а також запропоноване М.С. Алексеевим «определение *истинности*, соответствия объективной действительности, установленных по конкретному уголовному делу фактических данных» (265, с. 143). Приблизно про це каже й І.М. Гуткін, який шляхом перевірки доказів намагається з'ясувати «*правильність* содержащихся в процессуальных источниках сведений об обстоятельствах, входящих в предмет доказывания, и о доказательственных фактах» (257, с. 183).

Не виходить за межі достовірності й встановлення «*повноти доказів та їх джерел*» (177, с. 63; 195, с. 16; 196, с. 14), що М.М. Михеєнко вказав у контексті мети перевірки доказів та їх процесуальних джерел через «определение их доброкачественности, достоверности, полноты, законности средств их получения» (195, с. 16; 196, с. 14), а О.П. Кучинська та О.А. Кучинська – через «визначення їх достовірності, повноти, законності способів їх одержання» (177, с. 63). Але не можна погодитися із встановленням «повноти доказу та його джерела», якщо це буде реалізовано через оцінку процесуального джерела доказів «з точки зору повноти відомостей, що в ньому містяться, ... шляхом зіставлення їх зі змістом аналогічного джерела» (195, с. 16; 196, с. 14; 198, с. 117), оскільки доказ як певні відомості про факти (зовнішні чи внутрішні появи подій, явищ, речового джерела) у цілому чи їх окремі сторони (128, с. 49) містяться безпосередньо не в особистісному чи речовому джерелі, а у тій процесуальній формі (документі), в яку ці відомості були оформлені у процесі отримання від особистісного чи за допомогою речового джерела. Адже ж як особистісні, так і речові джерела самі по собі в антикримінальному судочинстві не використовуються. Використанню підлягають лише відомості про факти (інформація), що отримані від особистісного і за

допомогою речового джерела. І навіть безпосередній огляд чи особистісне дослідження трасосубстанцій чи документів у судовому засіданні його учасниками у порядку ст. 313 «Огляд речових доказів» і ст. 314 «Огляд і оголошення документів» КПК України (ст. 392 «Огляд речових доказів» і ст. 393 «Оголошення протоколів слідчих дій та інших документів» Проекту нового КПК України від 12.10.05 р.) фактично означає не використання вказаних джерел, а отримання за допомогою цих джерел нової інформації чи оцінку тієї інформації, що вже була отримана у ході досудового і судового слідства. Метою такого роду дій є оцінка учасниками судового засідання наявних доказів. Таку ж позицію зайняли М.М. Михеєнко, В.Т. Нор і В.П. Шибіко, коли «навіть при безпосередньому сприйнятті слідчим або суддями фактів і обставин у ході провадження слідчих і судових дій (огляд, освідчування тощо), вони в кінцевому підсумку оперують як кримінально-процесуальними доказами не цими фактами, а лише відомостями про них, зафіксованими в установленому законом порядку в протоколах слідчих дій і судового засідання» (200, с. 138-139).

З огляду на викладене, не можна безпосередньо перевірити повноту відомостей, що містяться у джерелі доказу, тобто у певній людині (особистісному джерелі) чи у певному матеріальному об'єкті (речовому джерелі). Можлива лише перевірка того, наскільки повна інформація міститься у процесуальній формі – протоколі слідчої дії чи судового засідання або у висновку експерта, в яку ця інформація була оформлена при її отриманні від особистісного чи за допомогою речового джерела. Тобто з точки зору повноти відомостей може перевірятися сам доказ, який в антикримінальному судочинстві завжди знаходиться у певній формі (документі), а не його джерело, з яких до справи залучаються лише речові джерела, у той час як особистісні джерела можуть бути тільки запрошені для участі у слідчій чи експертній дії або у судовому засіданні. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що у співвідношенні термінів «достовірність» і «доброякісність» як найменувань аналізованої юридичної властивості доказу другий термін є більш обґрунтованим і ширшим за значенням, а перший з них неточним перекладом і відображенням якого і є термін «вірогідність», та інші запропоновані у цьому відношенні терміни («правильність», «правдивість») фактично презентують лише окремі сторони «доброякісності доказу чи його джерела».

Пов'язаною з даною, але самостійною юридичною властивістю є «узгодженість», що вказувалася у контексті лише «перевірки доказів» чи у даному ж значенні «дослідження доказів», стосувалася вже сукупності доказів та іменувалася через достатньо широкий опис і надто по-різному, коли Б.Т. Безлепкін дану властивість бачив у «сопоставлении с другими доказательствами» (266, с. 93); Р.С. Белкін – «установлении согласуемости данного доказательства со всеми остальными доказательствами по делу» (19, с. 48) чи у «выявлении согласуемости совокупности доказательств» (19, с. 63); П.Д. Біленчук та ін. – в «узгодженности с другими доказательствами» (31, с. 18); І.С. Галаган (48, с. 60), І.М. Гуткін (257, с. 183), А.С. Кобліков (300, с. 164) та ін. – «виявленні протиріччя між окремими доказами» тощо. Близько до вказаної властивості визначалася й сутність «важливості доказів», що І.С. Галаган і Д.С. Сушло пропонували перевіряти «шляхом аналізу змісту доказів, що дає можливість виявити протиріччя між окремими доказами та вжити заходів до їх усунення» (48, с. 60), а також такі запропоновані у процесі «оцінки доказу» його характеристики, як «наличие и характер связей» (18, с. 190; 19, с. 66), «наявність причинних зв'язків» (31, с. 18; 177, с. 63) і «взаємозв'язок» (169, с. 147).

У той же час необхідним є виділення даної властивості як характеристики власне сукупності доказів, оскільки внутрішні протиріччя окремого доказу знаходяться в межах визначення його «доброякісності», тоді як пошук і з'ясування причин наявності протиріччя між окремими доказами вже має стосуватися завдань узагальної оцінки вже сукупності доказів. Тому на відміну від «доброякісності», що стосується лише окремого доказу чи його джерела і виходить за межі пошуку їх внутрішніх протиріч, наприклад, між окремими частинами показань свідка чи висновку експертизи тощо, дана юридична властивість має сенс у контексті оцінки вже сукупності доказів і, як наслідок цього, заслуговує на позначення не через достатньо широку описову характеристику, як це фактично має місце, а більш лаконічним терміном, найкращим з яких є словосполучення *«узгодженість доказів»*.

І, нарешті, останньою загально визнаною юридичною властивістю доказів є *«достатність»*, що, як і попередня властивість, стосується вже сукупності доказів. Причому у розумінні сутності і місця встановлення «достатності доказів» поміж завдань традиційних етапів процесу доказування спостерігається майже однастайний підхід, коли переважна більшість авторів дане завдання покладала на «оцінку доказів» (7, с. 5; 18, с. 190; 31, с. 18; 169, с. 147; 177, с. 63, 64; 195 с. 18; 196, с. 14-15; 198, с. 117; 201, с. 118; 203, с. 129; 257, с. 184; 258, с. 125, 126; 259, с. 153; 260, с. 137; 262, с. 125; 263, с. 81; 265, с. 143; 266, с. 93; 274, с. 302; 277, с. 339; 295, с. 190; 297, с. 237; 300, с. 164; 301, с. 156; 304, с. 12-13 та ін.; див. додат. 3), і лише автори ч. 2 ст. 149 «Перевірка доказів» Проекту нового КПК України» від 12.10.05 р. (1.18) – чомусь на «перевірку (дослідження) доказів».

Окрім цього, більшість вчених (М.С. Алексєєв (265, с. 143), Ю.П. Аленін (297, с. 237), О.Р. Белкін (18, с. 190), П.Д. Біленчук (31, с. 18), І.М. Гуткін (257, с. 184), Л.М. Карнеєва (260, с. 137), А.С. Кобліков (300, с. 164), Є.Г. Коваленко (169, с. 147), О.П. Кучинська (177, с. 63, 64), П.А. Лупінська (259, с. 153; 263, с. 81; 295, с. 190), М.М. Михеєнко (195 с. 18; 196, с. 14-15; 198, с. 117; 201, с. 118), О.Б. Муравін (203, с. 129), С.В. Слинько (276, с. 61), В.М. Тертишник (277, с. 339), Л.Т. Ульянова (301, с. 156) та ін. (див. додат. 3) аналізовану юридичну властивість іменували саме словосполученням «достатність доказів»; у той час як деякі автори все ж таки залишили за собою право обмежитися у цьому відношенні іншою і більш описовою термінологією, що С.А. Альперт представив як визначення *«значення доказательств»* для разрешення

данного дела» (262, с. 125); В.Д. Арсеньев – «*силы и значения каждого отдельного доказательства и всех доказательств в совокупности*» (6, с. 5); Б.Т. Безлепкин – «*значения как каждого отдельного доказательства, так и их совокупности*, чтобы на этой основе сделать вывод по всем вопросам, требующим ответа по уголовному делу» (266, с. 93); О.Р. Ратінов – «*значения каждого доказательства и всех их в совокупности* с тем, чтобы на этой основе сделать вывод о фактической картине исследуемого события» (274, с. 302); Ф.М. Фаткуллін – «*их подлинного значения* для признания наличия или отсутствия искомых фактов (обстоятельств) и уяснения их социально-правового существа, для успешного достижения цели доказывания по делу» (304, с. 12-13) тощо.

З описовою позицією другої групи авторів погодитися не можна, оскільки у даному випадку «достатність доказу» змішується із його «значимістю», проти чого виступили С.В. Слинько і В.М. Тertiшник, які, визначивши аналізовану юридичну властивість у контексті «значимості кожного доказу та достатності їх сукупності для встановлення обставин, які мають значення у справі» (276, с. 61; 277, с. 339), скоріше за все намагалися акцентувати увагу на тому, що «значимість» стосується одного доказу, а «достатність» – їх сукупності, і що у даному випадку представлена не одна, а дві юридичні властивості відповідно окремого доказу та їх сукупності. Більш того, переважає достатньо обґрунтований підхід із спрямування завдання оцінки по визначенню «достатності сукупності доказів» для прийняття будь-якого процесуального рішення (31, с. 18; 177, с. 64; 195 с. 18; 257, с. 184, 185; 259, с. 155; 266, с. 93; 297, с. 237; 300, с. 166; 301, с. 156 та ін.), а не такого, що стосується лише предмету доказування (18, с. 202; 19, с. 81, 85, 87, 93; 169, с. 147; 203, с. 129; 258, с. 126; 260, с. 137, 138; 265, с. 143 та ін.; див. додат. 3).

У цьому аспекті заслуговує на увагу й позиція Л.Т. Ульянової, яка, визначивши «достаточность доказательства» як «определяемую по внутреннему убеждению совокупность относимых, допустимых, достоверных доказательств, необходимых для установления обстоятельств преступления в соответствии с действительностью и вынесения обоснованных решений в процессе расследования и рассмотрения уголовного дела» (301, с. 156), з однієї сторони, необґрунтовано обмежила аналізовану юридичну властивість одним доказом, якого, дійсно, може бути достатньо для прийняття певного проміжного процесуального рішення, але таке важко уявити у контексті прийняття суттєвого, у першу чергу остаточного, процесуального рішення по справі, і тому дана властивість має стосуватися все ж таки сукупності доказів. З іншої сторони, даний автор правильно підкреслила, що до визначення даної юридичної властивості сукупності доказів треба переходити лише тоді, коли будуть встановлені всі основні юридичні властивості кожного з доказів, якими у даному випадку названі лише «относимость, допустимость и достоверность доказательства».

Фактично ж, як свідчать результати всього попереднього аналізу завдань традиційної «оцінки доказів» і «перевірки доказів» та у такому ж розумінні й «дослідження доказів», завданням узагальнюючої «оцінки доказів» найбільш правильно вважати визначення «значимості, законності, допустимості і доброякісності кожного доказу» та «узгодженості і достатності сукупності доказів» для прийняття як будь-якого проміжного, так й остаточного процесуального рішення. З огляду на це, стає зрозумілим, що **основними юридичними властивостями доказів є «значимість», «законність», «допустимість» і «доброякісність» кожного доказу, а додатковими юридичними властивостями – «узгодженість» і «достатність» вже сукупності доказів.**

На завершення розгляду проблем узагальнюючої «оцінки доказів» доцільно підкреслити, що даний етап процесу доказування, як і документування, є особливим, оскільки починає діяти вже з моменту розшуку чи пошуку особистісних і речових джерел, коли із виявленням речових джерел через його огляд чи особисте дослідження чи із вивченням початкових відомостей про майбутнє особистісне джерело з'являється й перша інформація, яка й піддається попередній оцінці і зразу ж після цього може бути використана. Ця інформація, до речі, може піддаватися і процесуальному документуванню в межах протоколів огляду, особистого дослідження, допиту та інших процесуальних дій. Остаточна ж оцінка інформації, вид якої ще треба буде встановити при з'ясуванні її законності, проводиться лише по завершенню саме етапу «отримання інформації від особистісних і за допомогою речових джерел», після чого й відкриваються всі можливості для її використання як доказів чи іншого різновиду антикримінальної інформації. У процесі використання доказів також може виникнути необхідність ще раз піддати оцінці ці докази. Тоді в залежності від остаточних результатів оцінки доказів, може змінитися характер використання такого роду відомостей: доказова може перейти в ранг орієнтуючої інформації і навпаки.